

Rapport

1/2018

Lønnsprognoser for kommunene og landet 2018-2022

Ragnar Nymoen

19. mars 2018

Sammendrag

Den økonometriske modellen Norwegian Aggregate Model (NAM) er benyttet til å framskrive lønnsveksten i kommunesektoren. Lønnsveksten i 2018 blir anslått til 2,7 prosent. Lønnsveksten stiger gradvis i løpet av prognoseperioden. I 2022 er modellprognosen 3,9 prosent lønnsvekst for kommunene.

1. Innledning

Den nominelle lønnsveksten i Norge tok seg noe opp i 2017, etter at 2016 hadde vært et år med rekordlav lønnsvekst, bare 1,7 prosent for landet, jf Tabell 1. I kommunene og i staten var årsveksten i lønningene noen høyere både 2016 og 2018.

Tabell 1. Prosentvis lønnsvekst. Lønnsbegrepet er lønn per årsverk, heltidsekivalente.

	2014	2015	2016	2017
Norge (alle næringer)	2,9	2,7	1,7	2,4
Statsforvaltningen	3,6	2,9	2,3	2,8
Kommuneforvaltningen	2,9	3,5	2,6	2,6

Kilde: SSB, nasjonalregnskapet

Sammenlignet med 2016, ble krona styrket i 2017, og dette bidro til å KPI-veksten kom mye ned, særlig gjennom første halvår av 2017. På slutten av året snudde imidlertid valutamarkedet, og vi opplevde en svekkelse av krona igjen, som fortsatte inn i de første ukene av 2018. Flere kommentatorer forklarte den overraskende depresieringen med at spekulantene i valutamarkedet fryktet et realøkonomisk tilbakeslag, som en konsekvens av en mulig «sprekk» i boligmarkedet. SSBs boligprisindeks steg med 5 prosent i 2017. Men bidraget til årsveksten kom i hovedsak i første halvår, og boligprisindeksen falt noe i både 3. og 4. kvartal i 2017.

I 2017 kom det etter hvert flere indikasjon på at verdiskapning og sysselsetting var på vei mot sterkere vekst igjen, etter to svake år, som de fleste tilskriver fallet i oljeinvesteringene. Antallet lønntakere i privat sektor økte med 1,5 prosent, mot 0,2 prosent i 2015 og nullvekst i 2016. Arbeidsledigheten (AKU) falt fra 4,7 prosent i 2016 til 4,2 prosent i 2017. Bruttoproduktet i industrien økte noe i 2017, etter å ha blitt redusert i begge de to foregående årene. BNP for privat del av Fastlands-Norge økte i 2017, med 1,6 prosent, klart høyere enn i 2016 (0,2 %). Det var særlig bygg- og anlegg (og annen vareproduksjon) som bidro til veksten (3 prosent). Veksten i markedsrettet tjenesteyting og varehandel var 1,5 prosent.

Norges Bank holdt styringsrenta på 0,5 prosent i hele 2017. Norges Banks rentebane ble imidlertid oppjustert i de pengepolitiske rapportene som ble publisert i løpet av året. For eksempel signaliserte Norges Bank 1,3 prosent styringsrente i desember 2021 i sin første rapport i 2017. I den siste rapporten, fra desember, var dette anslaget endret til 1,6 prosent.

I dette notatet presenteres det framskrivinger for perioden 2018-2022. Modellapparatet er det samme som ble brukt i 2015, 2016 og 2017. Den makroøkonomiske modellen (NAM) er oppdatert med de siste tallene fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet (som ble publisert i februar 2018), og med annen statistikk som inngår i modellens database.

2. Bakgrunn og forutsetninger for modellprognosen

Lønnsoppgjøret i privat sektor (hovedoppgjør) gjennomføres som et samordnet oppgjør, etter at forbundsvis oppgjør med frontfagmodell har vært vanlig i mange år. Bakgrunnen for valget av samordnet oppgjør er at denne oppgjørsformen anses være mest hensiktsmessig når tariffavtalene skal utvides (eller revideres) på områder som har med pensjon å gjøre. Dette er tilfellet i år. Men samtidig er det til dels motstridende interesser mellom Fellesforbundet (frontfaget), og andre fagforbund, ikke minst innenfor offentlig forvaltning, nettopp når det gjelder pensjon. Dette har ført til at man har endt opp med en slags hybrid: Oppgjøret er samordnet, men Fellesforbundet skal tas med i sluttforhandlingene.

I dette avsnittet knyttes det først noen flere kommentarer til lønnsoppgjøret i privat sektor, som utgjør en interessant bakgrunn for modellprognosen. Et annet interessant trekk i prognosebildet, som dukket opp rett før prognoserunden, var regjeringens beslutning om at Norges Bank heretter skal ha et inflasjonsmål på 2,0 prosent, i stedet for 2,5 prosent, som har vært målet siden inflasjonsstyring ble innført i mars 2001. I dette avsnittet diskuterer derfor også hvordan den nye pengepolitiske forskriften kan komme til å påvirke lønns- og renteprognosen.

Til slutt i avsnittet gir vi en omtale av de viktigste forutsetningene framskrivningen av modellens eksogene variable, for eksempel om rentenivå og inflasjon i utlandet i perioden 2018-2022.

Samordnet lønnsoppgjør, men med «sløyfe»

Lønnsoppgjøret i privat sektor i 2018 ser ut til å bli svært utfordrende. Det skal forhandles om kompliserte pensjonsproblemer (AFP og tjenstepensjon) som angår hele området. I tillegg har Fellesforbundet og Norsk Industri hatt en langvarig uenighet gående, om tariffregulering av utgifter til reise, kost og losji (RKL), som i alle fall arbeidstakersiden virker svært bestemt på å få brakt til en konklusjon, om nødvendig gjennom en lovlig arbeidskonflikt.

LOs representantskap vedtok 27. februar at årets lønnsoppgjør i privat sektor skal gjennomføres som et samordnet oppgjør, for første gang siden 2008 (den gang knyttet til reforhandling av AFP-ordningen). Samordnede forhandlinger innebærer at alle tariffavtalene mellom LO og NHO forhandles samlet, at forhandlingene ledes fra LO sentralt, og at resultatet underlegges en felles uravstemning. Bakgrunnen for valget av samordnet oppgjør, er at LO vil kreve forbedringer i AFP-ordningen og i bestemmelsene om tjenstepensjon. Tradisjonen tro ble LOs ønske om oppgjørsform i utgangspunktet akseptert av arbeidsgiversiden (NHO), og det forventes at oppgjørene mellom NHO og YS, Virke og LO og Virke og YS også forhandles samordnet.

Selv om lønnsoppgjøret i 2018 blir gjennomført samordnet, ligger det an til at det blir «sløyfe», som vil si at det skal skje forhandlinger om visse tema knyttet til de enkelte tariffavtalene før forhandlingene mellom LO og NHO endelig kan bringes til en avslutning. Et viktig enkelttema i Industriooverenskomsten (dvs «frontfaget» i forbundsvis oppgjør) dreier seg om bestemmelser for dekning av kostnader til reise, kost og losji (det såkalte «RKL-tillegget»). Dette spørsmålet har partene balet med i mange år. Saken har gått flere runder både i norsk rett, og fram og tilbake i

EFTA/EØS-systemet, og har forsuret klimaet en god del. I årets oppgjør vil en forsøke å få satt en endelig sluttstrek for RKL-saken.

Tidlig i mars ble det klart at NHO ikke godtok at eventuell uenighet om RKL-delen av Industriooverenskomsten skulle kunne utløse streik i resten av LO-NHO området. Hvis LO insisterte på å kunne trekke RKL-bestemmelsene inn i et streikegrunnlag, ville NHO gjennomføre oppgjøret forbundsvist, noe som ville være et brudd med tradisjonen med at NHO aksepterer LOs valg av oppgjørsform.

Selv om det rent teknisk kan la seg gjøre å framtvinge en form for samordning mot den annen parts ønske, viser historien at dette er komplisert og risikofyllt. Arbeidsgiversidens forsøk på å framtvinge en samordning førte for eksempel til mislykket lockout i 1986. Spørsmålet om oppgjørsform ser imidlertid ut til å ha blitt endelig ryddet av veien i møter mellom LO og NHO under ledelse av riksmegleren. «Enden på visa» ble at lønnsoppgjøret blir gjennomført som et samordnet oppgjør, og med mulighet for forbundsvise tilpasningsforhandlinger om den enkelte overenskomst (tariffavtale). Når det gjelder RKL delen av Industriooverenskomsten kan den trekkes inn i de avsluttende forhandlingene (og i en eventuell mekling) mellom LO og NHO. Uenighet om RKL kan imidlertid bare utløse lovlig konflikt i industrien (i andre områder er dog sympatiaksjoner lovlig, ihht til Hovedavtalen).

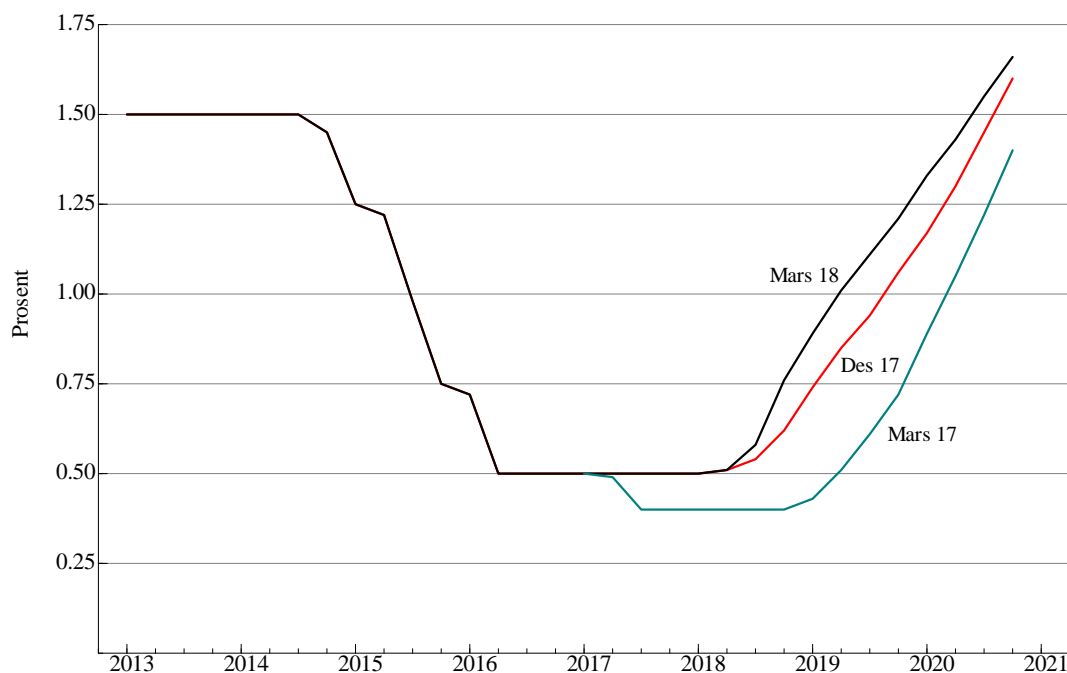
Lønnsoppgjøret karakteriseres av ekspertene som samordnet, men med en detaljert gjennomføringsplan som vi ikke har sett tidligere. Usikkerheten om oppgjøret knytter seg mest til om de store spørsmålene om pensjonsordningene i privat sektor, og om det kan bli satt en sluttstrek for RKL-saken, uten gjennom konflikt.

Tidlig i mars ble det enighet om pensjon i offentlig sektor (anbefalt av alle partene, forslaget skal til uravstemning). Dermed er en prosess som begynte i 2009 fullført, noe som antas å være et positivt signal inn mot oppgjøret i kommunene og i staten. Samtidig er det uklart hvilken rolle enighet om pensjonsordning i offentlig sektor vil ha for årets oppgjør i privat sektor, om det vil lette eller komplisere forhandlingene om AFP for eksempel?

I tillegg til kravene knyttet til AFP og tjenestepensjon, har LO som vanlig fremmet krav om opprettholdelse av kjøpekraft. NHOs administrerende direktør har på sin side definert løsningsrommet i året oppgjør til mellom 2,0 og 2,7 prosent.¹ I sin foreløpige rapport anslår TBU at KPI vil stige med 2,0 prosent i 2018.² I samme rapport er lønnsoverhengen i NHO bedrifter i industrien beregnet til 1,1 prosent. I stat og kommune viser beregningene at overhengene er henholdsvis 0,7 prosent og 1,4 prosent. Et veid gjennomsnitt over alle områder/grupper viser et overheng på 1,1 prosent.

¹ <http://lønnsoppgjor.no/>, 28/2 2018-

² Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2018, kortversjon fra Det tekniske beregningsutvalg for lønnsoppgjørene, Oslo 26, februar 2018.

Figur 1. Grafene viser styringsrenta fra 2013(1) til 2017(1), sammen men tre rentebaner som er blitt publisert i Norges Banks Pengepolitiske rapport (PPR): Mars 2018 (PPR 1/18), desember 2017 (PPR 4/17) og mars 2017 (PPR 1/17)

Kilde: Norges Bank

Sett i sammenheng kan dette tyde på at kompromisset kan bli å sikte seg inn på en årslønnsvekst på i underkant av 3 prosent i 2018, der hensynet til forbedring av konkurranseevne vil trekke i retning av 2,5 %.

I tillegg til selve gjennomføringen av LO-NHO oppgjøret, knytter det seg i år større usikkerhet til lønnsglidningen i privat sektor. En god del av forklaringen på at de siste års forbundsvise oppgjør har gitt såpass lave tillegg i privat sektor, er at NHOs medlemsbedrifter bare har «gitt» industrifunksjonærene den samme lønnsveksten som i den avtalte rammen i frontfaget. Men skyldes dette bedret evne og vilje til koordinering på arbeidsgiversiden, eller er forklaringen rett og slett at det ikke har vært lønnsevne til å gi lønnsvekst utover rammen? Svaret på dét får vi kanskje i årets oppgjør, nå som lønnsomheten er forbedret i mange industriforetak.

Ny forskrift for pengepolitikken

Et nytt trekk i bildet er den nye pengepolitiske forskriften som regjeringen vedtok 2. mars 2018, som senket Norges Bank inflasjonsmål fra 2,5 prosent til 2,0 prosent. Norges Bank neddempet betydningen for pengepolitikken, og uttalte i en pressemelding at den nye forskriften ikke vil føre til vesentlige endringer i utøvelsen av pengepolitikken.

Forskriftsendringen er likevel et signal om at Norges Bank nok vil legge større vekt på inflasjonen når renta skal bestemmes, enn det som har vært tilfellet i årene med finanskrisen og svak utvikling i norsk industri på grunn av fallet i oljeinvesteringene. Dette indikeres også av den nyeste rentebanen, som ble publisert 15.

mars 2018, se Figur 1. Sammenlignet med for ett år siden, viser den gjeldende rentebanen litt over 50 basispunkter høyere styringsrente vinteren 2019.

På samme måte som i tidligere, har vi organisert framskrivningene slik at NAM-prognosen for styringsrenta stemmer overens med Norges Banks gjeldende rentebane så langt den strekker seg. Det vil si til og med 2021(4). Deretter «overtar» modellens ligninger uten noen spesiell styring av renteprognosen.

Brudd i tidsseriene for lønn

I november 2017 endret SSB metodene som brukes til beregning av lønnssummer, timeverk og årsverk. Dette medførte et brudd i tidsseriene for lønn per årsverk, som påvirker tidsseriene fra 2015(1) og framover (lett synlig i Figur 3 nedenfor). Det er særlig kvartalsmønsteret som er påvirket av bruddet. I NAM-prognose er den mest merkbare konsekvensen av bruddet at konfidensintervallene for framtidig lønnsvekst blir en god del bredere enn det vi har rapportert tidligere.

På grunn av manglende sammenlignbarhet har vi derfor denne gang ikke tatt med tabellen som viser konfidensintervaller for lønnsprognosene. Men konfidensintervallene er tatt med i prognosefigurene, på samme måte som før.

Forutsetninger om modellens eksogene variabler i perioden 2018-2022.

Tabell 2 viser hvilke antakelser vi har gjort om utviklingen i flere sentrale eksogene variablene i NAM, i denne prognoserunden. For 2018-2021 er tallene i tabellen de samme som i SSBs prognoser fra tidligere i vinter.³ SSB gir ikke anslag for 2022. Tallene for dette året er egne framskrivninger, og er av mest teknisk karakter.

Petroleumsinvesteringene har falt siden 2014, men SSB legger til grunn en økning på 8,4 prosent i 2018. Det er både nye feltutbygginger og større prosjekter på felt i drift som bidrar til veksten. For perioden 2018-2020 er det nye felt som bidrar mest, med utbyggingen av Johan Sverdrup som klart størst. SSB forventer at investeringstoppen inntreffer i 2020.

Med en slik utvikling i investeringene i utvinning og rørtransport, vil oljevirkomheten igjen gi positive vekstimpulser til Fastlands-Norge, dersom vi antar at norsk leverandørindustri har omtrent samme tilbøyelighet som før 2014 til å vinne oppdrag.

De reduserte investeringene fra og med 2021, begrunner SSB med at letevirkomheten, selv om den har vært omfattende, hittil ikke har avdekket nye olje- eller gassfelt som har investeringspotensiale.

Finanspolitikken har ifølge SSB bidratt til stimulans av samlet etterspørsel fra Fastlands-Norge siden 2014. I 2017 var veksten i offentlige investeringer og offentlig konsum henholdsvis 6 prosent og 2 prosent. SSB legger nå til grunn at begge disse anvendelseskomponentene vil vokse mindre i årene framover. SSB beskriver sine prognoser som å være i overenstemmelse med en konjunkturnøytral finanspolitikk framover.

---

³ Økonomisk utsyn over året 2017. Rapporter 2018/9. Statistisk sentralbyrå.

Oljeprisforutsetningene i denne prognosen viser en litt høyere oljepris i 2018, enn det vi la til grunn i prognosene som ble laget i 2017. Dette har bakgrunn i begrensningene i produksjon i mange land, både i og utenfor OPEC, ser ut til å ha hatt en viss effekt som har bidratt til at oljeprisen steg til over 60 USD per fat. Terminprisene på olje antyder imidlertid et visst prisfall framover, noe som er lagt inn i forutsetningene for 2019 og framover. Reduksjonen av oljeprisen til 55 USD i 2022 er likevel liten sammenlignet med den historiske variasjonen i oljeprisen.

Tabell 2: Eksogene anslag for NAM variabler. Vekst i prosent der ikke annet fremgår

	2018	2019	2020	2021	2022
Petroleumsinvesteringer	8,4	6,6	1,3	-2,2	-0,5
Offentlig konsum	1,5	1,7	1,7	1,7	1,7
Offentlig investering	1,5	1,2	2,3	0,9	0,9
Oljepris, i USD per fat	64,2	59,7	57,2	55,8	55,0
Internasjonal markedsvekst	5,3	5,2	4,9	4,6	4,5
Inflasjon euroområdet	1,6	1,7	1,9	1,9	2,0
Pengemarkedsrenta i eurosonen, nivå	0,0	0,3	0,9	1,4	1,5

Kilde: SSB, Normetrics

I sin siste konjunkturrapport er SSB relativt positive når det gjelder utsiktene for vekst i norske eksportmarkeder («Internasjonal markedsvekst» i tabellen). Anslaget på 5,3 prosent for 2018 er litt høyere enn de historiske tallene for 2016 og 2017, og er på linje med det markedsveksten ble målt til i 2014 og 2015. Disse markedsvekstanslagene er likevel mye lavere enn de historiske tallene for 2010 og 2011, da veksten var 12 prosent og 7 prosent, i forbindelse med at internasjonal handel tok seg opp igjen etter finanskrisen.

Inflasjonen i utlandet ser nå ut til å være på vei oppover. Også i euroområdet ser det ut til at perioden med fare for deflasjon ligger bak oss. SSB antar i sine prognoser at inflasjonen i euroområdet vil stige gradvis mot 2 prosent, som også er inflasjonsmålet til den europeiske sentralbanken.

Den gradvise økningen i pengemarkedsrenta i eurosonen viser at SSB ser for seg at den europeiske sentralbanken vil føre en forsiktig politikk, som vil gi en gradvis økning av rentenivået i euroområdet.

3. Framskrivingsresultatene

Tabell 3 viser punktprognosene for lønnsvekst for årene 2017-2022. Den anslåtte kommunelønnsveksten for 2018, som er 2,7 prosent, er litt lavere enn NAM-prognosen fra våren 2017, som var 2,9 prosent (oppgitt i parentes).⁴ For årene 2019, 2020 og 2021 ligger imidlertid lønnsveksten høyere enn i prognosen fra våren 2017.

De oppjusterte anslagene på lønnsveksten henger i modellen sammen med at det går bedre i norsk økonomi, med lavere ledighet og en del høyere produktivitetsvekst i 2018 og framover. Samtidig ser vi at endringen i prognosebildet ikke er dramatisk.

Tabell 3: Prognose. Årlig prosentvis vekst i lønn per årsverk (heltidsekivalent) i kommunal forvaltning og i sivil statlig forvaltning. Tallene i parentes er prognoser fra mars 2017

	Stat		Kommune		Norge	
2018	2,7	(2,7)	2,7	(2,9)	2,8	(2,6)
2019	3,0	(2,4)	3,0	(2,4)	3,1	(2,6)
2020	3,5	(3,4)	3,4	(3,4)	3,5	(3,4)
2021	3,5	(3,2)	3,5	(3,2)	3,6	(3,4)
2022	3,9		3,9		3,8	
Sum	16,6		16,5		16,8	

Kilde: NAM-Normetrics

I Figur 2 er inflasjonsprognosen og framskrivningen av arbeidsledigheten (NAV's registrerte ledighetsrate), vist sammen med veksten i BNP og i samlet sysselsetting. Inflasjonen, målt som prosentvis årlig endring i KPI, falt merkbart i løpet av 2017, som følge av at inflasjonsimpulsene fra kronedepresieringen i 2015 og 2016 «forsvant ut av systemet». I følge den nye NAM-prognosen vil inflasjonen øke noe igjen utover i 2018. I modellen har dette sammenheng med at importprisveksten har vært økende i 2017 (dette kommer klarere fram i Figur 3).

Videre utover i prognoseperioden blir inflasjonen litt over 2 prosent, men nærmer seg gradvis det nye inflasjonsmålet, som også er lik den forutsatte inflasjonen i utlandet. Den noe høyere inflasjonen enn i prognosen fra våren 2017 henger også sammen men at lønnsveksten nå blir framskrevet litt høyere. Det gjør seg jo gjeldende en viss gjensidig avhengighet mellom prisvekst og lønnsvekst, både i modellen og i norsk økonomi.

Den målte arbeidsledigheten ble redusert i 2017. I NAV's statistikk utgjorde helt ledige 2,4 prosent av arbeidsstyrken i fjerde kvartal 2017. I NAM-prognosen er 2,4 prosent også årsgjennomsnittet for 2018. Dette nivået på den registrerte ledigheten er på linje med det vi hadde før fallet i oljeprisen og i oljeinvesteringene. Også SSB's måling av arbeidsledigheten (AKU-ledigheten) viste et fall i 2017 (4,2

⁴ Rapport 1/2017: Lønnsprognoser for kommunene og landet, 2017-2021
<http://normetrics.no/rapporterreports/rapport-12017-fra-normetrics/>

Figur 2: Inflasjon (KPI-vekst), arbeidsledighet, BNP-vekst og sysselsettingsvekst. Prognoseperiode 2018kv1-2022kv4. Avstandene mellom de (røde) stiplede linjene er 70 % prediksjonsintervaller.

Kilde: NAM-Normetrics.

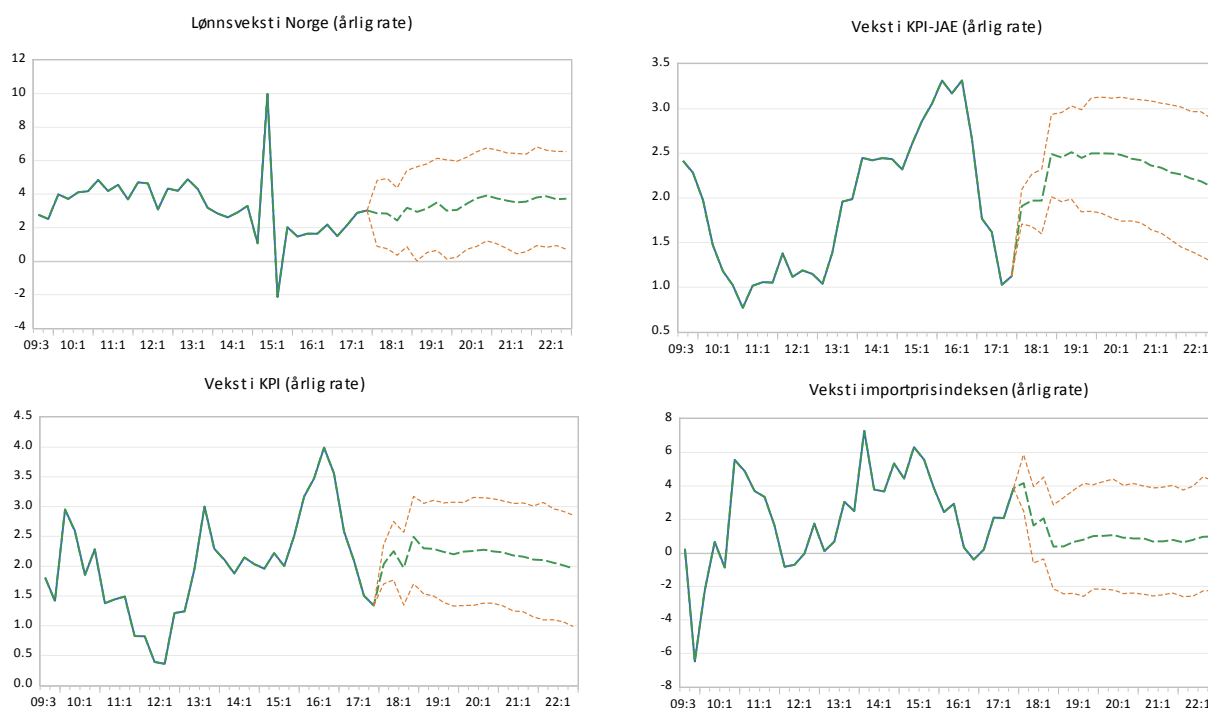
prosent, i 2016 var AKU-ledigheten 4,7). I NAM-prognosen faller AKU-ledigheten til 3,8 prosent i 2018. Videre utover i prognoseperioden stiger ledighetsprosenten noe, men for perioden sett under ett innebærer denne prognosen lav ledighet. Sysselsettingsraten, som har falt i flere år, stiger også noe igjen i denne prognosen (ikke vist).

Prognosen for ledigheten er heller ikke veldig ulik NAM-prognosen for ett år siden. Og på samme måte som den gang har bedringen i arbeidsmarkedet sammenheng med at veksten i BNP for Fastlands-Norge tar seg opp i prognoseperioden. Dersom vi ser på årstallene, er punktprognosene 1,8 % (2018), 2,2 % (2019), 2,0 % (2020), 2,1 % (2021) og 1,8 %. For årene 2018-2021 summerer dette seg til 8,1 %. Til sammenligning viser SSBs nyeste prognose 9,1 % vekst i BNP for Fastlands-Norge den samme perioden.⁵

Dersom vi ser på komponentene i BNP, finner vi at prognosen tilsier at bruttoproduktet i industrien øker med 2,6 % i 2018, etter tre år med fall eller nullvekst. Prognosen viser også vekst i de andre delene av næringslivet, i alle fall fram til og med 2020. Mot slutten av perioden tilsier prognosen svakere vekst igjen, særlig i industrien.

Figur 3 viser noen flere detaljer for det nominelle forløpet. Grafen for lønnsveksten er for lønn per årsverk for Norge totalt, den samme variabelen som i Tabell 3. Fordi grafen viser årsvekst framkommer det nevnte bruddet i sesongmønsteret som tydelige «tagger». Grafene for veksten i lønn i kommunene og i staten (ikke vist i figuren) har samme forløp.

⁵ Økonomisk utsyn over året 2017, Rapporter 2018/9.

Figur 3. Lønnsvekst, inflasjon (basert på KPI og KPI-JAE) og importprisvekst. Prognoseperiode 2018kv1-2022kv4. Avstandene mellom de røde stiplede linjene er 70 % prediksjonsintervaller.

Kilde: NAM – Normetrics.

Rentene på statsobligasjoner (femårs og tiårs) er endogene variabel i NAM. I modellen avhenger de av norsk pengemarkedsrente og av rentene på utenlandske statsobligasjoner. 10-årsrenta og lønnsveksten for Norge er interessante for anslag på utviklingen i pensjonsforpliktelsene, der nettorenta kan beregnes som differansen mellom 10-årsrenta og lønnsveksten.

10-årsrenta falt fra 2,5 prosent i 2014, til 1,6 prosent i 2015, og videre til 1,3 prosent i 2016. I 2017 snudde det, og årsgjennomsnittet på 10-årsrenta ble 1,6 prosent. Med en lønnsvekst på 2,4 prosent, ble dermed nettorenta -0,8 prosent i 2017. Prognosene for 10-årsrenta og nettorente for perioden 2018-2022 er vist i de to kolonnene til høyre i Tabell 4.

Tabell 4: NAM prognoser. Inflasjon (KPI basert), lønnsvekst (årslønn) og tiårsrente. Nettorente er 10-årsrente minus Lønnsvekst. Tall i prosent

	Inflasjon	Lønnsvekst	10-årsrente	Nettorente
2018	2,2	2,8	2,1	-0,8
2019	2,3	3,1	2,6	-0,5
2020	2,3	3,5	2,9	-0,6
2021	2,2	3,6	3,2	-0,4
2022	2,0	3,8	3,5	-0,3

Kilde: NAM-Normetrics

Modellprognosen gir en 10-årsrente på 2,1 prosent i 2018. For 2019 og 2020 er anslagene 2,6 prosent og 2,9 prosent. På grunn av økende lønnsvekst, holder nettorenta seg så vidt under null ut prognoseperioden.

Som nevnt ovenfor, er det sørget for at NAM-prognosen for styringsrenta følger Norges Banks nyeste rentebane i perioden fra 2018(1) til 2021(4). NAM-prognosen for lønn viser seg også å være i bra overensstemmelse med Norges Banks prognoser i PPR 1/2018, som er 2,9 prosent, 3,4 prosent, 3,8 prosent og 3,9 prosent, for årene 2018- 2021.⁶ Om noe, så ligger altså NAM-banen for lønnsvekst litt lavt sammenlignet med det Norges Bank forventer om lønnsveksten framover.

---

⁶ Data 3.29 i Tallsett til PPR 2/2018: <https://www.norges-bank.no/Publisert/Publikasjoner/Pengepolitisk-rapport-med-vurdering-av-finansiell-stabilitet/2018/118/>.

4. Vedlegg

Tabell 6 viser årstall for lønnsvekst, sammen med NAM-prognoser fra mars i samme år (i parenteser). For eksempel var punktprognosen for Norge for 2015 2,7 prosent, og det viser også de nyeste nasjonalregnskapstallene at lønnsveksten ble. I 2016 ble lønnsveksten overvurdert i prognosen. Det gjentok seg i 2017, men med mindre avvik.

For kommunene er det en blanding av under- og overvurderinger, med størst feil i 2016. Lønnsveksten i staten har blitt overvurdert i alle tre årene.

Tabell 6: Prognose og utfall. Årlig prosentvis vekst i lønn per årsverk, heltidsekvivalent, i kommunal forvaltning og i sivil statlig forvaltning. Tallene i parentes er prognoser fra mars samme år.

	Stat		Kommune		Norge	
2015	2,8	(2,8)	3,3	(3,2)	2,7	(2,7)
2016	2,4	(2,9)	2,5	(3,1)	1,7	(2,8)
2017	2,3	(2,4)	2,5	(2,4)	2,3	(2,4)

Kilde: NAM-Normetrics

Rapporter fra Normetrics som er eksternt finansiert publiseres etter avtale med oppdragsgiver.

Denne rapporten er utført på oppdrag av KLP.

Spørsmål angående rapporten kan rettes til Ragnar Nymoen (ragnar.nymoen@normetrics.no)

Normetrics AS

Telefon: 97 97 02 48

E-post: post@normetrics.no

**ISBN-nummer:
978-82-93631-02-6
(PDF)**